

ANDREA PISANO IN FLORENCE

DOOR Drs. J. S. WITSEN ELIAS

VOOR wie de ontwikkeling der Toscaansche Sculptuur in de Middeleeuwen volgt, is Andrea Pisano's bronzen deur aan het Battistero te Florence een verrassing.

De kunstenaar knoopt niet aan bij de oudere school van Pisa, bij Niccola en Giovanni en hun leerlingen, toch is zijn bronsdeur een zoo gaaf en goed-afgerond kunstwerk, dat zij als de vervulling na een gestadige ontwikkeling aandoet.

Zij vormt een klassiek moment in de Gothische strooming: evenwichtig en harmonieus, alle onderdeelen mooi afgewogen tegen elkaar en van een helderheid en klaarheid in de compositie, die maakt dat de beschouwing een onverdeeld genot wordt.

We zijn dan ook vanzelf verlangend den kunstenaar beter te leeren kennen.

Zoeken we echter naar meer werk van zijn hand dan vinden we uiterst weinig, hoewel voldoende om ons een indruk van zijn karakter te geven.

Hij verschijnt ons in dat werk als een zeer fijngevoelig en ook oorspronkelijk meester. Van huis uit moet hij goudsmid en ivoorbewerker zijn geweest en wanneer we ons een denkbeeld willen vormen van de school waaruit hij voortkwam dan moeten wij bij voorbeeld naar de zilveren paliotto-reliëfs kijken die Andrea di Jacopo Ognabene in 1316 voor den Dom te Pistoia vervaardigde.

Dergelijk werk zal ook Andrea Pisano gemaakt hebben vóór hij in 1330 van de Florentijnen de belangrijke en hoogstvereerende opdracht kreeg om voor hun doopkerk een bronzen deur te gieten.

Het geven van bronzen deuren aan de kerken berustte in Italië op een oude traditie. In de 11e eeuw komen ze in het Zuiden van het schiereiland reeds in verschillende plaatsen voor. Zij werden toen echter nog ingevoerd uit Constantinopel. De versiering bestond uit inlegwerk met zilveren draden en platen.

In de 12e eeuw namen de Italianen deze bewerking zelf ter hand, doch in 1170 begon Barisanus van Trani ook de figuurlijke voorstellingen in reliëf te behandelen. Hij gebruikte daarbij slechts enkele vormen, zoodat dezelfde beelden telkens terugkeeren.

In Noord-Italië was S. Zeno te Verona reeds in de 11e eeuw van een deur met 26 reliëfvelden voorzien, waarschijnlijk in aansluiting aan Duitsch werk. In de 12e eeuw werden er nog 16 aan toegevoegd.

Te Pisa goot Bonanus in 1180 een deur voor den Dom met wat ruwe, doch sprekende tafreelen.